Освештана клин чорба

Пише: Александар Б. Ђикић
четвртак, 17 фебруар 2011 08:06

У човековој борби против света, клади се на свет!

Франц Кафка

Пре годину дана објављен је на овим странама текст, под насловом: Попу поб, бобу боб. Основна намера тог текста, била је да се, укаже на један феномен; феномен сагласја релевантних чинилаца друштва (политике, медија, цркве....) при неутралисању неподобних актера друштвене сцене.

Конкретан повод био је случај епископа епархије Рашко-призренске, Др Артемија (Радосављевића). Ако има икога ко се не сећа шта се дешавало пре годину дана, да се подсетимо: Један човек је оптужен за крађу, што у Србији и није неки раритет. Оптужен свуда осим тамо где треба. Не било који човек, већ архијереј Српске Православне Цркве. Не за било какву крађу, попут крађе чоколаде у самопослузи или струје, већ за крађу новца који сви ми, народ и држава, дајемо као помоћ најраспетијој епархији у СПЦ. Дакле, тај човек је оптужен за окрутну крађу корице хлеба, од косовске и метохијске сиротиње. Оптужен за прање тог истог новца отетог из наших плитких џепова, кроз к`о бајаги градњу и обнову манастира и цркава, широм Метохије, Косова и Рашке. Оптужен, *urbi et orbi*
, осим тамо где треба - на суду. Не само оптужен, већ и санкционисан.

Сигуран сам да има људи који су заборавили овај, барем јавно изражени примарни разлог уклањања епископа Артемија са епархијског трона. Сигуран, јер је након примарног, уследила канонада разноврсних напада из медијских политичких и црквених кругова. Реч канонада, у овом случају подразумева латински корен *cannon* – топ, а не грчки κανών – правило, мада су се у овом периоду и канони (црквена правила) користили као веома убојито оруђе. Технологија оваквих процеса и подразумева да се неки несигуран, слаб аргумент громогласно појача мноштвом, по могућству што тежих оптужби. Уосталом у делима Кафке или Меше Селимовића, ова технологија је врхунски описана. Да будем до краја поштен, немам појма о канонима, па у те воде и не желим овом приликом да загазим. Свакако да је еклисиолошки аспект овог сукоба у СПЦ најинтересантнији и најважнији, али и са цивилне, па ако хоћете и демократске тачке гледишта ово је врло интересантан случај. Поготову интересантан јер се не може извући из политичке сенке.

Веома је занимљиво да се листом, грађанска Србија у овом случају слаже са решавањем проблема неким чудним вансудским путем, иако се иначе, громогласно залаже: за правну државу, транспарентност друштвеног живота и претпоставку невиности. Занимљиво је такође да се ни једна информативна кућа која се бави тзв. истраживачким новинарством, није за ових годину дана озбиљно позабавила тако тешким оптужбама поводом обзнањених милионских проневера у ЕРП, и толерантан однос судова према истим. Сећамо се сви врло добро, како су такве информативне куће веома интензивно, до границе притиска на суд, пратиле свакодневно развој „случаја Пахомије“. У случају владике Артемија, информативне куће које су се до пре годину дана истицале информацијама из „поузданих извора“, „извора блиских...“, одједном, када се све то треба проверити на суду, губе интересовање, (и)или изворе! Да ли случајно?

А за поборнике цивилног друштва ствар је колико проста, толико и опасна. Проста, јер све што је потребно, је судски доказати или одбацити оптужбе о манипулацији новцем од стране ЕРП и њеног епископа. Опасна, јер ако се то не учини значиће да је црква изнад цивилног друштва и судске власти, па штити од судских органа свог службеника (тј, принцип одвојености цркве и државе би био прекршен), или да иза свега стоји политички притисак. Не може се са сигурношћу рећи шта је од ова два зла горе. Међутим, чак и најгласнији заговорници цивилног друштва, су у случају владике Артемија сагласни са начином његовог решавања без судског процеса. Подједнако сагласни као и државне и црквене власти. Или не схватају да се овиме чини преседан који се може (зло)употребити убудуће у неком другом случају (црквеном, политичком или друштвеном), или нису искрени заговорници цивилног друштва, или је не дај Боже по среди нешто треће.

„Артемије“ – случај или процес?

Зашто је случај „Артемије“ третиран од невладиног сектора, цивилног друштва и медија посве другачије од случаја „Пахомије“, на пример? Зато што се изгледа није радило о случају, него о озбиљној, организованој, дуготрајној и активној радњи. Можда се неко овоме може подсмевати, подмећући теорију завере, али митрополит Црногорско-приморски Амфилохије, крајем прошле године у интервјуу врло тиражним дневним новинама1), на питање новинара изјављује:

П: „Да ли је одлука о рашчињавању донета пребрзо“?

О: „Па, Синод на ту одлуку чека пуних десет година! То је само последње што је у том процесу урађено“.

Опа, дакле не говори се о случају, него о процесу, и то не ни тако краткотрајном. Дакле десет година су верници, свештенство и монаштво живели у заблуди, јер им нико из пристојности није рекао да имају спорну личност на епархијском трону (ваљда да их се не би повредило) али се десет година „у тајности“, радило на решавању тог проблема, и на крају решило, како се решило. Добро, теоретски могуће, само што етичност таквог решавања и даље остаје дубоко спорна.

У ствари, читав овај галиматијас се може упоредити са дивном народном причом „Клин чорба“. За генерације које остају у свом школовању лишене старе српске народне књижевности да појаснимо: У овој причи, један гладни војник бане пред кућу некој баби, молећи за мало хране. Баба, будући цицијa, одговори да нема ничега. Онда се војник досети лукавству, па затражи од бабе мало воде и гвоздени клин, да направи чорбу. Цицијa каква је била, баба се заинтересова каква се то чорба може направити ни од чега, те узе активног учешћа у припреми. Мало помало, војник искамчи од бабе и других састојака: уља, брашна, меса, зачина, па кад чорба би скувана, извади онај клин и баци га, а чорбу у сласт поједе.

Када се ради о случају „Артемије“ финансијске малверзације су аналогне оном гвозденом клину из приче. Па затим је „баба“ у „чорбу“ додала: КФОР, УНМИК, Кушнера, Бајдена, Шиптаре, 17. Март, НВО, БЛИЦ, Б-92, Брисел, Синод, Вашингтон, круг двојке, београдске политичаре... а онда се „клин“ некако измигољио, а остала је врло богата „чорба“. Лукаво, нема шта. Колико лукавштина пристаје свештеним лицима то не знам, само имам крајње субјективни утисак да не пристаје.

Када би се радило о случају, кусањем „чорбе“ он би био закључен и ствар решена. Како смо обавештени да се ради о процесу, а процес је много сложенија игранка, ствари нису тако просте. Процес више личи на ланац, а у овом ланцу уграђена је и карика направљена од „клина“ који је прошао термохемијски третман, те је стога и ослабљена. А ланац је јак колико и његова најслабија карика. Да је судским путем доказана или одбачена кривица владике Артемија за финансијске малверзације, не би било никаквих проблема у раду ЕРП, али није! Процес се „није примио“, јер је имао слабост, слабу карику у ланцу. Сукоб или раскол, и даље постоји, признавао га ко или не.

Понављам, када би се радило о чисто унутарцрквеном спору, можда не би ни било потребе за превеликим замарањем овом темом у јавности. Можда. Међутим постоји оправдана бојазан да се изашло из оквира црквеног живота, и да се све ово одражава на свакодневни живот народа у Метохији, Рашкој и на Косову.

Српски народ у овој области је можда живео и у тежим приликама од ових садашњих. У неким истиоријским моментима, остављен од свих, имао је један стожер, а то је била Црква. Свештена лица су неретко под претњама, батинама, шиканирањима сваке врсте обављала своју свету мисију. Крштавало се и тајно и јавно, славиле су се славе, ишло се у цркву, можда и више него у другим областима где живе Срби, а где су прилике биле повољније, али је црква имала своје узвишено место.

Ових дана међу народом на Косову пре свега, присутна је горчина због свега што се дешава, у и око ЕРП. Људи су збуњени, не доживљавају цркву радосно, онаквом каквом су је доживљавали раније кроз векове. Са једне стране добијају информације да су нека свештена лица о којима су до јуче имали високо мишљење и поверење: зло, секта, лопови, штеточине. Многи то не могу да прихвате, и прелазе у равнодушност. Коментар обичног човека је: „Ма кад се и попови свађају, шта ми да очекујемо“!? Да нешто шкрипи у процесу, показује и присуство монаха верних владики Артемију, који на више места на Косову живе и одржавају тзв. „катакомбна богослужења“, на шта вероватно имају право, не знам. Оданде их може протерати само шиптарска полиција, јер верници неће. Полиција их може протерати на нечији захтев. Чији? Како би се то тек одразило на ионако напаћени народ и његов осећај припадности средини?

Очигледно је да међу верним народом, процес није заживео, односно није прихваћен и потврђен, а силом не вреди. Напротив, изазвао је штету, која је најмање потребна Србима који у овим временима опстају на Косову, Метохији или Рашкој. Није јасно ни како је неко могао очекивати да се раскол у цркви неће пренети и на народ.

На једној локалној телевизији са севера Косова, емитован је пре месец дана интервју са једним дечанским монахом и једним локалним свештеником. Не знам да ли су лично имали какве користи од овог процеса, али на екрану су деловали као политичари након победе на изборима (који узгред, од тога имају користи). Највећи део времена су потрошили на објашњавање зашто Артемија не треба звати владиком него монахом. За њих је то у свој катастрофи било најбитније. Па ето да их послушамо, као што бисмо послушали ФИФУ кад нам објасни да Марадону убудуће зовемо одбојкашем. Нема

проблема. Оно где има проблема је шта ћемо са српским народом? Да ли ће временом повратити веру у црквене институције или не? А Србима, сложићемо се ваљда сви, предстоје тешка времена.

Ако сада допринесемо обесхрабривању српског народа, његовој дезоријентацији, што дневна политика обилато чини, а при чему црква мора да одигра историјску улогу и охрабри народ, буде уз њега, може се десити да тог народа тамо више не буде, а онда је свеједно како ћемо се међусобно звати.

Кад се крчаг разбије, можемо га звати како хоћемо.

1) www.kurir-info.rs/.../amfilohije-artemije-je-kao-drogiran-61176.php